

Udruga raSTEM u SPEKTRU

Rimski put 31, Dugo Selo

Kontakt: (098) 721 – 000

E-mail: rastemuspektru@gmail.com

Web: <https://www.rastemuspektru.hr>

Godišnji izvještaj udruge raSTEM u SPEKTRU za 2025. godinu

Razdoblje: 01.01.2025. – 31.12.2025.

Mjesto provedbe aktivnosti: Dugo Selo, i okolica, općina Rugvica i općina Brckovljani
(uz online uključivanja i nacionalne suradnje)

Osnovne informacije i usmjerenje rada

Udruga raSTEM u SPEKTRU je neprofitna, nestranačka i nevladina organizacija osnovana 2023. godine, usmjerena na socijalno uključivanje osoba s poremećajima iz spektra autizma, podršku obiteljima te provedbu edukacijskih, informativnih, kreativnih, rehabilitacijskih i socijalnih aktivnosti.

U 2025. godini rad udruge bio je strukturiran kroz dvije komplementarne cjeline:

- podrška, uključivanje i osnaživanje djece i mladih iz spektra autizma te njihovih obitelji
- popularizacija znanosti i razvoj STEM kompetencija kroz program “Mali Znanstvenici” i edukativne “Escape Science” formate

Programska područja rada u 2025.

A. Podrška djeci i obiteljima (inkluzija, socijalizacija, osnaživanje)

- redovna okupljanja članova i aktivnosti usmjerene na socijalne vještine, pripadnost, sigurnost i uključivanje u zajednicu
- povezivanje djece i mladih, stvaranje vršnjačke podrške i poticanje sudjelovanja u javnim događanjima

B. Edukacije i jačanje kompetencija stručnjaka i roditelja

- edukacije za odgojitelje i stručne suradnike (vrtići i šira stručna javnost)
- informiranje i povezivanje s relevantnim sustavima (socijalna skrb, obrazovanje, savezi udruga, institucije za rehabilitaciju)

C. STEM i popularizacija znanosti (Mali Znanstvenici, Escape Science)

- ciklusi radionica Mali Znanstvenici koji se provode na tjednoj bazi
- tematski “Escape Science” program

D. Zagovaranje i javno djelovanje za prava djece i obitelji

- aktivnosti usmjerene na sustavne teme: pomoćnici u nastavi, vrtićki upisi i pravednost kriterija, dostupnost podrške

E. Razvoj kapaciteta udruge (digitalizacija, partnerstva, financijska održivost)

- razvoj mobilne aplikacije za informiranje i donacije
- širenje partnerstava, vidljivosti i donatorske baze

Kronološki pregled aktivnosti 2025. (s opisom provedbe)

SIJEČANJ 2025.

Pokretanje projekta Escape Science:

Escape Science – “Meteorološka postaja” (18.01.2025.)

Udruga je pokrenula godinu snažnim STEM formatom: “Escape Science” kao inovativni model popularizacije prirodnih znanosti kroz interaktivne zadatke, zagonetke i praktične demonstracije meteoroloških pojava. Program je naglašeno razvijao timski rad, logiku i kreativno rješavanje problema. Provedba je uključivala dvije skupine, ograničen broj sudionika radi kvalitete rada i sigurnosti te jasnu logistiku prijava. Posebno je istaknuta suradnja sa Savjetom mladih Grada Dugog Sela.

Analitički osvrt:

Ovaj format postavio je standard za godinu: visoka privlačnost sadržaja, jasna edukativna vrijednost, pristupačnost (besplatno), te kapacitet za proširivanje aktivnosti i ponavljanje kroz različite teme prirodoslovnih područja.

VELJAČA 2025.

Sastanci i umrežavanje za prava pomoćnika u nastavi

Poziv udruzi raSTEM u SPEKTRU na sudjelovanje u radnom sastanku u organizaciji Sindikat Preporod upućen je upravo zbog uloge koju je udruga imala tijekom 2024. godine, kada je prva javno istupila protiv novog Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima te započela izravne pregovore s nadležnim institucijama. Udruga je kroz medijske istupe, javne rasprave i sastanke, upozoravala na štetne posljedice novodonesenog Pravilnika, osobito na administrativno ograničavanje broja pomoćnika u posebnim razrednim odjelima i zanemarivanje stvarnih potreba djece s poremećajem iz spektra autizma (PSA). Udruga je aktivno sudjelovala u razgovorima i pregovorima s nadležnim tijelima, zagovarajući izmjene propisa u smjeru individualizirane, funkcionalne i djetetu prilagođene podrške. Zahvaljujući toj ranoj i jasno artikuliranoj zagovaračkoj poziciji, udruga je prepoznata kao relevantan i informiran sugovornik od strane sindikalnih predstavnika, uključujući Željka Stipić, predsjednika Sindikata Preporod, i Goranke Marković, voditeljice odjela za pomoćnike u nastavi. Upravo je to iskustvo bilo razlog da udruga bude uključena u sastanak s nizom drugih stručnjaka i dionika, s ciljem usuglašavanja smjernica i daljnjih postupanja vezanih uz položaj pomoćnika u nastavi i stanje u posebnim razrednim odjelima.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, ova činjenica dodatno potvrđuje da je udruga raSTEM u SPEKTRU preuzela proaktivnu i vodeću ulogu u zagovaranju prava djece s PSA i njihovih pomoćnika u nastavi, te da

njezin rad ima kontinuitet i prepoznatljivost na nacionalnoj razini. Uključivanje udruge u sindikalne i stručne rasprave ne proizlazi iz formalnog statusa, već iz konkretnog djelovanja, stručnih argumenata i iskustava s terena, čime se njezina uloga dodatno učvršćuje kao most između roditelja, struke i sustava.

Donatorska podrška (KONČAR, 1.000 EUR)

Zabilježena je donacija koja je povećala operativnu stabilnost i mogućnost provedbe aktivnosti.

OŽUJAK 2025.

Escape Room “Svijet magije” (tjedan 10.03. – 13.03.2025., izvještaj 14.03.2025.)

Proveden je edukativno-zabavni “Escape Room” format u sklopu programa “Mali Znanstvenici”, usmjeren na razvoj kognitivnih i socijalnih vještina: kritičko mišljenje, pamćenje, suradnju, komunikaciju i samopouzdanje. U izvještaju je naglašeno da “Escape” nije samo zabava nego strukturirani alat za učenje kroz igru.

KTC & Tvornica ulja Čepin – humanitarno djelo (ožujak/travanj 2025.)

Tijekom ožujka 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU bila je uključena u provedbu humanitarne kampanje trgovačkog lanca **KTC i Tvornice ulja Čepin d.d.**, usmjerene na pružanje konkretne financijske podrške udugama koje djeluju u području socijalne skrbi, zdravstva i podrške ranjivim skupinama. Kampanja je provedena na nacionalnoj razini kroz prodajnu mrežu KTC-a, uz jasno komuniciran humanitarni cilj i transparentan model doniranja. U sklopu ove inicijative, predsjednica Uprave trgovačkog lanca KTC, **Daliborka Kranjčić**, uručila je udruzi raSTEM u SPEKTRU **donaciju u iznosu od 4.000,00 EUR**, čime je prepoznat kontinuirani i višeslojni rad udruge s djecom iz poremećaja spektra autizma i njihovim obiteljima na području Dugog Sela i šire zajednice. Donacija je namijenjena daljnjem razvoju i provedbi programa podrške, inkluzivnih radionica, edukativnih aktivnosti te jačanju kvalitete života djece i obitelji koje udruga svakodnevno prati i podržava.

Dugoselski mediji u svojim su izvještajima posebno istaknuli važnost ovakvih primjera društveno odgovornog poslovanja, naglašavajući da suradnja gospodarstva i civilnog sektora ima izravan i mjerljiv učinak na lokalnu zajednicu. Također je istaknuto da udruga raSTEM u SPEKTRU svojim radom gradi prepoznatljiv model djelovanja koji povezuje stručnu podršku, edukaciju, inkluziju i aktivno sudjelovanje zajednice. Ova donacija predstavljala je značajan doprinos financijskoj stabilnosti udruge u 2025. godini te dodatnu potvrdu povjerenja i društvene relevantnosti njezina rada, osobito u kontekstu provedbe zahtjevnih i dugoročnih programa namijenjenih djeci iz spektra autizma i njihovim obiteljima.

Analitički osvrt:

Ova humanitarna kampanja ima višestruki značaj za rad udruge raSTEM u SPEKTRU. Prije svega, riječ je o primjeru strateški važne suradnje između civilnog sektora i gospodarstva, u kojoj je donacija usmjerena na jasno definiran društveni problem i konkretnu ciljnu skupinu. Donacija u iznosu od 4.000,00 EUR omogućila je udruzi veću financijsku stabilnost u razdoblju intenzivne provedbe programa te smanjila ovisnost o kratkoročnim projektnim izvorima, što je ključno za kontinuitet rada s djecom i obiteljima iz spektra autizma. Analitički gledano, ova aktivnost

potvrđuje visoku razinu povjerenja donatora u transparentnost, vjerodostojnost i društvenu relevantnost rada udruge. Udruga je prepoznata kao organizacija koja donacije pretvara u konkretne, vidljive i mjerljive aktivnosti, od inkluzivnih radionica i edukacija do razvoja novih programa podrške. Dodatna vrijednost ove kampanje jest i njezin komunikacijski učinak, budući da je kroz medijsko praćenje povećana vidljivost teme autizma i rada udruge u široj javnosti, čime se jača svijest i senzibilizacija zajednice.

Zaključno, humanitarno djelo KTC-a i Tvornice ulja Čepin nije imalo isključivo financijski učinak, već je djelovalo i kao katalizator daljnjeg razvoja udruge, potvrđujući ispravnost njezina programskog usmjerenja te jačajući temelje za dugoročna partnerstva i održivost rada u budućem razdoblju.

TRAVANJ 2025.

Svjetski dan svjesnosti o autizmu (02.04.2025.)

Udruga **raSTEM u SPEKTRU** 2. travnja 2025. godine organizirala je i provela obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu u Dugom Selu kao javnu, inkluzivnu i edukativnu manifestaciju, usmjerenu na podizanje razine razumijevanja poremećaja iz spektra autizma, vidljivost djece i mladih iz spektra te senzibilizaciju šire zajednice. Obilježavanje je provedeno u skladu s međunarodnim motom „**NOT INVISIBLE!**“ („**Nismo nevidljivi!**“) i lokalno definiranim naglaskom „Raznolikost autizma pod zajedničkim kišobranom“, čime je dodatno istaknuta heterogenost spektra i potreba za individualiziranim pristupom. Program obilježavanja obuhvatio je izložbu kreativnih i likovnih radova djece i mladih iz spektra autizma, čime je javnosti pružen neposredan uvid u njihove sposobnosti, interese i načine izražavanja. Izložba je imala snažnu simboličku i edukativnu vrijednost jer je fokus s dijagnoze preusmjeren na osobu, njezin potencijal i doprinos zajednici. Paralelno su provedene i prigodne kreativne aktivnosti oslikavanja kišobrana u suradnji sa lokalnim obrtom za kreativne radove, u kojima su sudjelovala djeca, roditelji i volonteri, čime je dodatno poticana socijalna interakcija i osjećaj pripadnosti. Posebno značajan segment obilježavanja bilo je predstavljanje komunikacijskih ploča, alata nisko tehnološke potpomognute komunikacije namijenjenih osobama s komunikacijskim teškoćama, osobito osobama iz spektra autizma. Komunikacijske ploče osmišljene su kao praktično rješenje za zdravstvena okruženja, s ciljem olakšavanja komunikacije između pacijenata i zdravstvenih djelatnika te smanjenja stresa i nesporazuma u zdravstvenim situacijama. Obilježavanju su se aktivno odazvali i pružili podršku dugoselski liječnici Doma zdravlja Dugo Selo, kao i djelatnici stomatoloških ambulanti, čime je jasno iskazana spremnost lokalnog zdravstvenog sustava na suradnju, učenje i unaprjeđenje pristupa osobama s poremećajima iz spektra autizma. Njihova prisutnost imala je snažnu poruku da inkluzija i prilagodba nisu isključivo odgovornost obitelji i udruge, već zajednička zadaća svih sustava koji dolaze u kontakt s djecom i osobama iz spektra. Važan iskorak ostvaren je i na nacionalnoj razini, budući da je prva komunikacijska ploča službeno postavljena u Poliklinici CORMED u Slavonskom Brodu, čime je projekt komunikacijskih ploča prerastao lokalni okvir i započeo svoje širenje izvan područja Dugog Sela. Ovaj primjer dobre prakse potvrđuje da aktivnosti udruge **raSTEM u SPEKTRU** imaju potencijal primjene u širem zdravstvenom i društvenom sustavu te da mogu poslužiti kao model za druge sredine u Republici Hrvatskoj. Obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu popraćeno je i medijski, čime je dodatno povećana vidljivost teme autizma,

rada udruge i važnosti inkluzivnih rješenja u svakodnevnom životu. Tijekom događanja prikupljena su i donacijska sredstva namijenjena daljnjem razvoju programa udruge, što je dodatno potvrdilo povjerenje zajednice i spremnost građana na podršku. Ovim obilježavanjem udruga raSTEM u SPEKTRU potvrdila je svoju ulogu aktivnog dionika u povezivanju obitelji, stručnjaka, zdravstvenog sustava i šire javnosti, te jasno pokazala da zagovaranje prava osoba iz spektra autizma ide ruku pod ruku s konkretnim, primjenjivim i održivim rješenjima u zajednici.

Analitički osvrt:

Obilježavanje **Svjetskog dana svjesnosti o autizmu u 2025. godini** predstavlja jednu od programski i simbolički najvažnijih aktivnosti udruge raSTEM u SPEKTRU, s vidljivim učincima na lokalnoj i nacionalnoj razini. Analitički gledano, riječ je o događaju koji je uspješno povezoao inkluziju, edukaciju, javno zagovaranje i praktična rješenja, čime je jasno potvrđena zrelost udruge i njezina sposobnost organizacije kompleksnih javnih manifestacija. Posebnu vrijednost ovogodišnjeg obilježavanja čini širok raspon sudionika i podrške iz zajednice. Događaj su svojim dolaskom podržale **skupine djece iz dječjeg vrtića, kao i učenici Osnovne škole Ivan Benković**, čime je naglašena važnost ranog učenja o različitostima i prihvaćanju već u predškolskoj i školskoj dobi. Uključivanje djece i mladih iz redovnog sustava obrazovanja imalo je snažan edukativni učinak te je doprinijelo stvaranju prirodnog, nenametnutog okruženja međusobnog razumijevanja i poštovanja. Analitički značajan pokazatelj uspješnosti obilježavanja jest i izniman interes javnosti, vidljiv kroz velik broj građana koji su prisustvovali događanju, aktivno sudjelovali u programu te se uključili u središnju simboličnu aktivnost zajedničkog puštanja balona kao znak podrške osobama iz spektra autizma. Ova aktivnost, iako simbolična, imala je snažan društveni učinak jer je jasno pokazala da zajednica prepoznaje i prihvaća poruku inkluzije, solidarnosti i vidljivosti.

Važan analitički element predstavlja i medijska vidljivost događanja, budući da je obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu u Dugom Selu ove godine popraćeno i na nacionalnoj televiziji Nova TV. Takav doseg u samo dvije godine aktivnog rada udruge može se smatrati iznimnim uspjehom te jasnim pokazateljem da aktivnosti udruge prelaze lokalne okvire i postaju relevantne na nacionalnoj razini. Medijska prisutnost dodatno je ojačala javnu percepciju udruge kao kredibilnog i stručnog aktera u području autizma i inkluzije. Sadržajno, obilježavanje je bilo jasno usmjereno na naglašavanje pojedinaca iz spektra autizma koji svojim znanjem, vještinama, kreativnošću i različitostima aktivno doprinose svojoj sredini. Ovakav pristup svjesno se odmaknuo od narativa deficita i teškoća te je u prvi plan stavio potencijale, izvrsnost i raznolikost, što je u skladu s modernim, inkluzivnim i ljudsko-pravaškim pristupom autizmu.

Zaključno, analitički gledano, obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu 2025. godine potvrdilo je da je udruga raSTEM u SPEKTRU u kratkom razdoblju izgradila prepoznatljiv, društveno relevantan i održiv model javnog djelovanja. Događaj je istodobno ostvario edukativni, socijalni, zagovarački i simbolički učinak te postavio visoke standarde za buduća obilježavanja i daljnje širenje aktivnosti na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Escape Science – “Znanost plave planete” (08.04.2025.)

Nastavak “Escape Science” ciklusa s temama ekologije i razumijevanja “Plave planete”, s formatom zagonetki, eksperimenata i timskog rada.

SVIBANJ 2025.

Najave medijske vidljivosti i javnih aktivnosti udruge

Najavljeno je snimanje priloga o radu udruge, kao i daljnje javno informiranje građana o važnosti lokalnih politika za kvalitetu života djece i obitelji. U dogovoru s KTC - om prilikom dodjele donacije koju su prikupljali za udrugu raSTEM u SPEKTRU organizirano je snimanje u prostorijama udruge na adresi Josipa Zorića 130.

LIPANJ 2025.

Završetak ciklusa “Mali Znanstvenici” i dodjela diploma (02.06. – 05.06.2025.)

U razdoblju od 2. do 5. lipnja 2025. godine zaključen je godišnji ciklus radionica programa „Mali Znanstvenici“, koji je tijekom godine okupljao djecu zainteresiranu za istraživanje, eksperimentiranje i učenje kroz iskustvo. Završetak ciklusa obilježen je svečanom dodjelom diploma i prigodnih znanstvenih poklona, čime je sudionicima na simboličan, ali djeci razumljiv i motivirajući način priznato njihovo sudjelovanje, trud i kontinuitet pohađanja radionica. Voditeljica programa izradila je personalizirane diplome/potvrde, koje su dodijeljene svakom djetetu koje je ustrajno i s vidljivim interesom pratilo cijeli ciklus radionica. Ovaj oblik formalnog priznanja imao je za cilj ojačati osjećaj postignuća, samopouzdanja i ponosa kod djece, te jasno naglasiti da su njihov trud, znatiželja i angažman prepoznati i vrednovani. Uz diplome, djeci su uručeni i prigodni znanstveni pokloni, dodatno povezani s temama radionica, čime je završetak ciklusa dobio i element nagrade, ali i poticaja za daljnje zanimanje za znanost. Završna aktivnost provedena je u poticajnoj i pozitivnoj atmosferi, uz sudjelovanje roditelja, što je dodatno osnažilo odnos između djece, obitelji i udruge.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, završetak ciklusa uz dodjelu diploma predstavlja važan pedagoški i motivacijski element programa „Mali Znanstvenici“. Formalno priznanje sudjelovanja ima višestruku funkciju: djeci daje osjećaj vrijednosti i kontinuiteta, roditeljima potvrdu uloženog vremena i truda, a udruzi jasan okvir za praćenje i vrednovanje provedbe programa. Kod djece, osobito one mlađe dobi ili djece s teškoćama u razvoju, vidljiva i opipljiva potvrda postignuća ima snažan učinak na razvoj samopouzdanja, ustrajnosti i pozitivnog odnosa prema učenju. Diplome i simbolični pokloni ne vrednuju isključivo znanje, već naglašavaju proces odnosno redovitost dolazaka, sudjelovanje, interes i trud, što je u skladu s inkluzivnim i razvojno usmjerenim pristupom rada udruge raSTEM u SPEKTRU. Zaključno, ovakav način završetka programa potvrđuje da „Mali Znanstvenici“ nisu samo niz radionica, već strukturiran obrazovno-razvojni ciklus koji djeci pruža jasnu početnu, razvojnu i završnu točku, stvarajući temelj za daljnje uključivanje u STEM aktivnosti i dugoročno pozitivan odnos prema znanosti i učenju.

Organizacijska pauza (14.06. – 29.06.2025.)

Najavljena i provedena kratka pauza, s ciljem očuvanja kapaciteta tima i pripreme daljnjih programa.

SRPANJ 2025.

Podrška roditeljima vezano uz vrtičke upise (05.07., 07.07., izvještaj 12.07.2025.)

Udruga je organizirala sastanke roditelja, stručnjaka i predstavnika iz vijeća te javno podržala roditelje koji su upozoravali na nepravilnosti i diskriminatorne učinke bodovanja pri upisima. Aktivnost je popraćena medijski, a u tekstu je naglašena potreba izbjegavanja sukoba interesa uz jasno razgraničenje djelovanja udruge i osobnog angažmana.

Razvoj projekta “ISKRA” i prijava dokumentacije

Tijekom 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU sustavno je radila na razvoju i oblikovanju projekta ISKRA – Informirani, Samopouzdana, Kompetentni Roditelji za Autizam, kao strateškog iskoraka u području psihosocijalne podrške i jačanja roditeljskih kompetencija. Projekt je razvijan odozdo prema gore, polazeći od stvarnih potreba roditelja djece s poremećajem iz spektra autizma, koje su identificirane kroz redovite grupe podrške za roditelje, individualne razgovore i dugogodišnji rad udruge s obiteljima u lokalnoj zajednici. Kroz te grupe podrške roditelji su aktivno sudjelovali u definiranju problema, prioriteta i sadržaja projekta, čime je ISKRA oblikovana kao odgovor na konkretne izazove s kojima se obitelji svakodnevno susreću: emocionalno opterećenje, nedostatak informacija, osjećaj izolacije, manjak koordinirane podrške i potreba za jačanjem komunikacijskih i roditeljskih vještina. Na temelju tih uvida izrađena je opsežna i stručno utemeljena projektna dokumentacija, koja uključuje jasno definirane ciljeve, aktivnosti, mjerljive rezultate i plan održivosti. Udruga se s projektom ISKRA prijavila na natječaj Ministarstva demografije i useljeništa, u okviru prioritarnog područja P2 – Podrška jačanju roditeljskih kompetencija. U trenutku izrade ovog izvještaja, udruga još uvijek očekuje povratne informacije o ishodu prijave, no sama prijava predstavlja važan razvojni i organizacijski iskorak za udrugu. Neovisno o ishodu natječaja, proces razvoja projekta ISKRA ima višestruku vrijednost. Projekt je jasno strukturirao postojeće prakse (grupe podrške koje se provode od siječnja 2025.), dao im programski okvir, definirao metodologiju rada i postavio temelje za sustavno, mjerljivo i dugoročno djelovanje. ISKRA je time pozicionirana kao projekt koji može započeti s provedbom u 2026. godini, uz potencijal da postane temeljni program podrške roditeljima u radu udruge.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, razvoj projekta ISKRA označava prijelaz udruge raSTEM u SPEKTRU s pretežno aktivnosti-orijentiranog rada prema programski i strateški utemeljenom djelovanju. Projekt integrira znanstvene spoznaje, praksu i roditeljsko iskustvo u jedinstven model podrške, u kojem roditelji nisu pasivni korisnici, već aktivni sudionici i nositelji promjena.

Prijava projekta na nacionalni natječaj dodatno potvrđuje kapacitet udruge za:

- prepoznavanje i artikuliranje društvenih potreba,
- izradu složene projektne dokumentacije,
- usklađivanje lokalnih inicijativa s nacionalnim strateškim ciljevima,
- dugoročno planiranje održivosti programa.

ISKRA ima potencijal postati referentni model roditeljske podrške u sredinama koje nemaju razvijene specijalizirane usluge, a njezin puni učinak očekuje se kroz početak provedbe u 2026. godini, uz jačanje kapaciteta roditelja, obitelji i šire zajednice

Jačanje resursa: nabava didaktičkih materijala; kreativne radionice:

Provedene su nabave i radionice s fokusom na komunikacijske vještine, senzornu integraciju, socijalnu interakciju i zajedničko učenje djece i roditelja.

KOLOVOZ 2025.

Tijekom kolovoza 2025. godine, iako je dio mjeseca bio obilježen smanjenim opsegom redovitih aktivnosti, udruga raSTEM u SPEKTRU intenzivno je radila na organizacijskim, pripremnim i razvojnim procesima koji su bili ključni za provedbu jesenskih programa i javnih događanja.

Jačanje uključenosti članova udruge u život lokalne zajednice:

U tom razdoblju provedene su pripreme za sudjelovanje udruge na manifestaciji „Stara jela z Dugog Sela“, pri čemu je naglasak bio na aktivnom uključivanju roditelja i djece iz spektra autizma u proces pripreme rukotvorina i proizvoda koji su kasnije predstavljeni i izloženi na manifestaciji. Kroz zajedničke radionice i neformalna okupljanja, članovi udruge izrađivali su kreativne rukotvorine, pri čemu je sam proces izrade imao jednaku važnost kao i završni rezultat. Ovakav oblik sudjelovanja ima višestruku vrijednost: omogućuje osobama s poremećajem iz spektra autizma i njihovim obiteljima aktivnu ulogu u javnom prostoru, jača osjećaj pripadnosti zajednici te doprinosi razbijanju stereotipa o pasivnoj ulozi osoba s teškoćama u razvoju. Istodobno, kroz izravnu prisutnost na manifestaciji i vidljivost njihovih radova, doprinosi se senzibilizaciji šire javnosti, koja ima priliku upoznati sposobnosti, kreativnost i potencijal djece i mladih iz spektra autizma u stvarnom, svakodnevnom kontekstu lokalne zajednice.

Dogovaranje i formaliziranje suradnje s edukacijsko-rehabilitacijskim kabinetskim NaLa:

Pod vodstvom edukacijske rehabilitatorice Rozali Sanje Šlogar dogovoreno je održavanje stručnih predavanja i edukacija za škole i vrtiće na području Grada Dugog Sela. Tijekom tog razdoblja usuglašeni su tematski okviri, ciljne skupine i organizacijski modeli budućih edukacija. Važnost ove suradnje ogleda se u činjenici da su predavanja osmišljena kao konkretna stručna podrška učiteljima i odgojiteljima, usmjerena na razumijevanje poremećaja iz spektra autizma te na prilagodbu rada, metoda poučavanja i odgojno-obrazovnih pristupa djeci s PSA. Time se doprinosi jačanju kompetencija odgojno-obrazovnog kadra, smanjenju nesigurnosti u radu s djecom s teškoćama te stvaranju inkluzivnijeg i podržavajućeg okruženja u školama i vrtićima.

Ljetne aktivnosti i suradnje (25.08.2025.)

Dana 25. kolovoza 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU sudjelovala je u ljetnim STEM radionicama u Brckovljanima, realiziranim u suradnji s SPORTAONICA Brckovljani. Radionice su provedene u sklopu šireg ljetnog programa SPORTAONICE, čiji je cilj promocija vlastitog rada i ponude kroz raznovrsne aktivnosti namijenjene djeci tijekom ljetnih školskih praznika. SPORTAONICA Brckovljani osmislila je cjelovit ljetni program koji obuhvaća različita područja – sport, rekreaciju i kreativne aktivnosti, te je, prepoznajući važnost znanstvenog i edukativnog sadržaja, pozvala udrugu raSTEM u SPEKTRU da se uključi sa svojim programom „Mali

Znanstvenici“. U tom okviru, udruga je provela znanstvene radionice prilagođene djeci, usmjerene na poticanje znatiželje, istraživačkog duha i pozitivnog odnosa prema prirodnim znanostima. Radionice su bile osmišljene tako da se znanstveni sadržaji prezentiraju na djeci razumljiv, dinamičan i iskustven način, kroz pokuse, demonstracije i interaktivne zadatke. Time su djeca imala priliku upoznati znanost kao dio svakodnevnog života, a ne kao apstraktno ili zahtjevno područje, što je osobito važno u razdoblju ranog interesa i formiranja stavova prema učenju.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, ova suradnja predstavlja uspješan primjer povezivanja civilnog društva i lokalnih poduzetničkih inicijativa u cilju obogaćivanja sadržaja za djecu i obitelji u zajednici. Uključivanjem udruge raSTEM u SPEKTRU u ljetni program SPORTAONICE Brckovljani, znanstvene i edukativne aktivnosti postale su dostupne djeci u neformalnom, opuštenom okruženju, izvan uobičajenih obrazovnih institucija. Za udrugu raSTEM u SPEKTRU, sudjelovanje u ovakvom programu imalo je višestruke koristi: omogućilo je širenje dosega programa „Mali Znanstvenici“, povećalo vidljivost rada udruge izvan uobičajenog kruga korisnika te potvrdilo fleksibilnost programa koji se može uspješno implementirati u različitim prostornim i organizacijskim uvjetima. Istodobno, suradnja je doprinijela razbijanju percepcije znanosti kao isključivo školskog sadržaja, pozicionirajući je kao dio kvalitetnog provođenja slobodnog vremena. Zaključno, ljetne STEM radionice u Brckovljanima pokazale su da međusektorska suradnja može rezultirati sadržajno bogatim i društveno korisnim programima, koji djeci nude uravnotežen spoj igre, učenja i istraživanja, a ujedno jačaju kapacitete i vidljivost svih uključenih dionika.

Suradnja i dijeljenje prostora s udrugom MARTartINKE

Postignut je dogovor o zajedničkom korištenju prostora, uz planirano administrativno djelovanje prema Gradu radi rješavanja troška najma i osiguravanja pravedne potpore radu udruge.

RUJAN 2025.

Stručno predavanje „Razvoj inkluzivne učioničke prakse“ (04.09.2025)

U rujnu 2025. udruga je dodatno pojačala svoj utjecaj u odgojno-obrazovnom sektoru kroz **stručno predavanje održano u Osnovnoj školi Josipa Zorića** pod nazivom „**Razvoj inkluzivne učioničke prakse**“. Predavanje je organizirala Udruga raSTEM u SPEKTRU u suradnji s edukacijskom rehabilitatoricom Rozali Sanjom Šlogar iz obrta NaLa te je okupilo **više od 50 školskih djelatnika** koji su iskazali potrebu za proširenjem znanja i praktičnih alata za rad s djecom s teškoćama u razvoju, posebno s djecom iz spektra autizma. Struktura predavanja obuhvatila je ključne tematske cjeline: uvod u teškoće u razvoju u školskom kontekstu, razumijevanje autizma, prilagodbu učionice za djecu s PSA, komunikaciju i strategije podrške te suradnju učitelja, pomoćnika u nastavi i roditelja. Predavačica je potaknula otvorenu diskusiju kroz konkretna pitanja i prijedloge, usmjerenu na neposrednu primjenu stečenih znanja u svakodnevnoj praksi. Ovaj stručni susret potvrdio je potrebu za sustavnim osnaživanjem odgojno-obrazovnog kadra u inkluzivnim pristupima i praktičnim strategijama podrške, čime

udruga raSTEM u SPEKTRU pridonosi razvoju kompetencija učitelja i kvalitetnijem obrazovnom iskustvu za svako dijete.

Sudjelovanje na manifestaciji “Stara jela z Dugog Sela” (20.–21.09.2025.)

Udruga raSTEM u SPEKTRU sudjelovala je u rujnu 2025. godine na manifestaciji „**Stara jela z Dugog Sela**“, jednom od najznačajnijih događanja lokalne zajednice usmjerenih na očuvanje tradicije, običaja i identiteta grada. Sudjelovanje udruge imalo je višestruku vrijednost, nadilazeći donatorski i promotivni karakter, te se pozicioniralo kao primjer aktivnog uključivanja osoba s poremećajem iz spektra autizma i njihovih obitelji u život lokalne zajednice. Pripreme za sudjelovanje započele su znatno prije same manifestacije te su uključivale aktivno sudjelovanje roditelja i djece iz spektra autizma u izradi rukotvorina i pripremi tradicionalnih jela. Ovaj proces imao je snažnu inkluzivnu i osnažujuću komponentu: roditelji i djeca sudjelovali su u zajedničkim aktivnostima koje su poticale suradnju, komunikaciju i osjećaj zajedništva, dok su osobe s PSA dobile priliku aktivno sudjelovati u stvaranju sadržaja koji se predstavlja široj javnosti. Na sam dan manifestacije, roditelji članova udruge bili su aktivno uključeni u rad štanda, predstavljajući rukotvorine i tradicionalna jela posjetiteljima te izravno komunicirajući s građanima o radu udruge i važnosti inkluzije. Takav oblik sudjelovanja predstavlja značajan iskorak za mnoge roditelje, jer potiče izlazak iz zone komfora, javno istupanje i preuzimanje aktivne uloge u zagovaranju prihvaćanja i razumijevanja djece iz spektra autizma. Dobrobiti sudjelovanja na manifestaciji vidljive su na više razina. Za osobe s PSA, ovakvi događaji omogućuju prirodno uključivanje u javni prostor, jačanje socijalnih vještina i iskustvo pripadnosti zajednici. Za roditelje, sudjelovanje predstavlja priliku za osnaživanje, međusobno povezivanje i afirmaciju njihove uloge u zajednici. Za širu javnost, prisutnost udruge i njezinih članova doprinosi senzibilizaciji, razbijanju predrasuda i stvaranju stvarnih prilika za prihvaćanje različitosti, izvan formalnih kampanja i simboličnih poruka.

Sudjelovanjem na manifestaciji „Stara jela z Dugog Sela“ udruga raSTEM u SPEKTRU potvrdila je svoju usmjerenost na inkluziju u stvarnom životnom kontekstu, pokazujući da osobe s poremećajem iz spektra autizma nisu pasivni promatrači zajednice, već njezini aktivni i vrijedni sudionici.

Razvoj digitalnog kanala: najave aplikacije; uključivanje stručnog člana

Najavljen je razvoj aplikacije i uključivanje podupirućeg člana (softverski inženjer) kao važan organizacijski iskorak.

LISTOPAD 2025.

Stručno predavanje za odgojitelje (20.10.2025.)

Dana 20. listopada 2025. održana je stručna edukacija za odgojitelje vrtića DIDI pod nazivom „**Svako dijete nosi priču – kako prepoznati i podržati dijete s teškoćama**“, u organizaciji udruge raSTEM u SPEKTRU i edukacijsko-rehabilitacijskog kabineta NaLa. Edukacija je održana u **podružnici vrtića DIDI u Klinča Selima**, gdje je ravnateljica vrtića okupila sve djelatnike iz svih podružnica s područja **Zagrebačke županije i Grada Zagreba**, čime je osigurano regionalno obuhvatno sudjelovanje. Na edukaciji je sudjelovalo ukupno **83** djelatnika, što predstavlja iznimno visok odaziv i potvrđuje izraženu potrebu za sustavnim stručnim usavršavanjem u

području rada s djecom s teškoćama u razvoju, osobito s djecom iz poremećaja spektra autizma. Predavanje je vodila edukacijska rehabilitatorica Rozali Sanja Šlogar, s naglaskom na prepoznavanje ranih pokazatelja teškoća, prilagodbu odgojno-obrazovnog okruženja, primjenu konkretnih komunikacijskih i vizualnih strategija te jačanje suradnje između odgojitelja, stručnih suradnika i roditelja. U dogovoru s ravnateljicom vrtića i voditeljicom edukacije, svim sudionicima izdana je potvrda o odslušanom stručnom predavanju, zajednički od strane udruge raSTEM u SPEKTRU i kabineta NaLa. Time je edukacija dobila i formalnu stručnu težinu, relevantnu za profesionalni razvoj odgojitelja.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, održavanje edukacije u podružnici vrtića DIDI u Klinča Selima, uz sudjelovanje djelatnika iz više županijskih i gradskih podružnica, predstavlja značajan iskorak udruge izvan lokalnih okvira Grada Dugog Sela. Ova aktivnost postavila je temelj za daljnje širenje edukativnih programa udruge na regionalnoj razini, potvrđujući njezinu stručnu prepoznatljivost i kapacitet za djelovanje u širem sustavu predškolskog odgoja i obrazovanja.

Inkluzivne radionice “Prstići i jesen” (25.10.2025.)

U listopadu 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU provela je inkluzivne jesenske radionice pod nazivom „**Prstići upoznaju jesen**“, u suradnji s edukacijskom rehabilitatoricom **Rozali Sanjom Šlogar**. Radionice su bile besplatne i otvorene za svu djecu, uključujući djecu s poremećajem iz spektra autizma i njihovu braću, sestre i vršnjake bez teškoća, čime je dodatno naglašen inkluzivni karakter programa. Radionice su osmišljene kao **senzorno-kreativne aktivnosti** temeljene na prirodnim obilježjima jeseni, bojama, lišću, teksturama, mirisima i materijalima iz okoline. Djeca su kroz igru, dodir i istraživanje sudjelovala u pažljivo strukturiranim zadacima koji su poticali razvoj različitih razvojnih područja, uz uvažavanje individualnog tempa, interesa i potreba svakog djeteta. Svi ponuđeni termini radionica bili su popunjeni, a sudjelovanje je izazvalo iznimno pozitivan odaziv djece i roditelja. Tijekom provedbe, edukacijska rehabilitatorica je **kontinuirano pojašnjavala roditeljima svrhu pojedinih aktivnosti**, ističući koje se vještine njima razvijaju i zašto su određeni materijali i zadaci odabrani. Time su radionice, uz rad s djecom, imale i snažnu **edukativnu komponentu za roditelje**.

Poseban naglasak stavljen je na razvoj:

- fine motorike i pravilnog hvata,
- senzorne integracije kroz dodir, teksture i manipulaciju materijalima,
- pažnje, koncentracije i strpljivosti,
- socijalnih vještina kroz zajednički rad i dijeljenje prostora i materijala,
- emocionalne regulacije i osjećaja sigurnosti u podržavajućem okruženju.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, radionice „Prstići upoznaju jesen“ predstavljaju visokokvalitetan primjer inkluzivne prakse u zajednici, u kojoj se razvojne, rehabilitacijske i socijalne potrebe djece integriraju u prirodan, nenametljiv i djeci blizak oblik aktivnosti. Korištenje senzorno-kreativnog pristupa omogućilo je djeci s poremećajem iz spektra autizma sudjelovanje bez pritiska, uz jasno

strukturirano i sigurno okruženje, dok su djeca bez teškoća imala priliku učiti kroz iskustvo, razvijajući empatiju i razumijevanje različitosti. Važan analitički element ovih radionica jest **aktivna uloga roditelja**, koji nisu bili samo promatrači već sudionici procesa učenja. Stručno vođena objašnjenja edukacijske rehabilitatorice doprinijela su boljem razumijevanju razvojnih potreba djece te su roditeljima pružila konkretne alate i znanja koja mogu primjenjivati i u kućnom okruženju. Time su radionice ostvarile dvostruki učinak: neposredni razvoj djece i dugoročnu edukaciju roditelja. Popunjenost termina i izrazito pozitivne povratne informacije roditelja i djece ukazuju na visoku relevantnost ovakvih programa u lokalnoj zajednici te na jasnu potrebu za njihovim kontinuiranim provođenjem. Radionice su također pridonijele jačanju povjerenja roditelja u rad udruge i stručnjaka s kojima surađuje, što je ključno za dugoročnu održivost i razvoj programa. Zaključno, „Prstići upoznaju jesen“ nisu bile samo kreativne radionice, već strukturirani razvojno-rehabilitacijski program s izraženom inkluzivnom i edukativnom vrijednošću, koji potvrđuje sposobnost udruge raSTEM u SPEKTRU da osmisli i provede aktivnosti koje istodobno odgovaraju potrebama djece, roditelja i šire zajednice.

Ponovno otvoreno pitanje pomoćnika u nastavi (06.10.2025.)

U listopadu 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU ponovno je aktivirala zagovaračke aktivnosti vezane uz pitanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika, potaknuta izravnim obraćanjem udruge i roditelja s područja Šibensko-kninske županije. Roditelji i udruge iz tog područja obratili su se našoj udruzi nakon što su u listopadu 2025. javno prosvjedovali zbog ukidanja pomoćnika u posebnim razrednim odjelima, što je bila izravna posljedica primjene važećeg Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima. Kontaktiranje naše udruge nije bilo slučajno. Udruga raSTEM u SPEKTRU je tijekom 2024. godine (kolovoz – listopad) bila jedna od organizacija koje su kontinuirano i javno ukazivale na manjkavosti tog Pravilnika, osobito na problem administrativnog ograničavanja broja pomoćnika u posebnim razrednim odjelima, bez uvažavanja stvarnih i individualnih potreba djece. U tom razdoblju udruga je medijski istupala, sudjelovala u koordinacijama s drugim udrugama i savezima te održavala razgovore i pregovore s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih, zagovarajući izmjene Pravilnika u smjeru veće fleksibilnosti i zaštite prava djece s teškoćama u razvoju. Upravo zbog tog prethodnog iskustva i izgrađene mreže kontakata, roditelji i udruge iz Šibensko-kninske županije zatražili su organizacijsku, savjetodavnu i zagovaračku podršku udruge raSTEM u SPEKTRU. Cilj suradnje bio je povezivanje s nizom saveza i udruge civilnog društva s kojima je prethodne godine već uspostavljeno zajedničko djelovanje prema Ministarstvu, kako bi se ponovno nastupilo koordinirano, argumentirano i javno vidljivo. Kao rezultat tih aktivnosti, u listopadu 2025. pokrenuta je peticija za izmjenu postojećeg Pravilnika, s jasnim zahtjevom da se djeci u posebnim razrednim odjelima osigura individualizirana i kontinuirana podrška pomoćnika u nastavi, bez mehaničkih i administrativnih ograničenja koja ne odražavaju stvarne potrebe djece. Peticija je i dalje aktivna, a rezultati zagovaračkih aktivnosti i odgovor nadležnih institucija očekuju se tijekom 2026. godine.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, ova aktivnost potvrđuje ulogu udruge raSTEM u SPEKTRU kao prepoznatog zagovaračkog aktera i pouzdanog partnera roditeljima i udrugama i izvan lokalnih okvira. Udruga je u ovom slučaju djelovala kao poveznica između lokalnih inicijativa, nacionalnih saveza i

institucija, osiguravajući kontinuitet borbe za prava djece s teškoćama u razvoju i potvrđujući da zagovaranje ne prestaje završetkom jedne kampanje, već se nastavlja dok se ne ostvare sustavne promjene.

STUDENI 2025.

Stručno predavanje za odgojitelje (04.11.2025)

Dana 04. studenog 2025. godine u Dugom Selu održano je stručno predavanje za odgojitelje vrtića Vrapčić, usmjereno na jačanje kompetencija odgojno-obrazovnih djelatnika za rad s djecom s teškoćama u razvoju, s naglaskom na prepoznavanje specifičnih potreba djece i prilagodbu odgojno-pedagoškog pristupa. Predavanje je vodila edukacijska rehabilitatorica Rozali Sanja Šlogar, u organizaciji Udruge raSTEM u SPEKTRU, a održano je u prostorijama vrtića Vrapčić na poziv ravnateljstva. Stručni sadržaj predavanja bio je usmjeren na praktične strategije prilagodbe svakodnevnog rada u vrtićkom okruženju kako bi se unaprijedila podrška djeci s teškoćama, osobito onoj s poremećajem iz spektra autizma. Naglasak je stavljen na:

- prepoznavanje ranih znakova teškoća i razumijevanje individualnih razvojnih obrazaca,
- prilagodbu okruženja kako bi ono postalo senzorno sigurnije,
- primjenu vizualnih i komunikacijskih strategija koje olakšavaju interakciju i razumijevanje djeteta,
- izgradnju partnerstva s roditeljima i stručnjacima u cilju dosljednosti podrške i kontinuiteta u razvoju djeteta.

U predavanju je sudjelovalo značajan broj odgojitelja i stručnih suradnika vrtića Vrapčić, što je ukazalo na visoku razinu interesa i potrebe za dodatnim stručnim znanjima u području inkluzivnog pristupa i rada s djecom s teškoćama. Tijekom predavanja edukatorica je dijelila konkretne primjere iz prakse, vizualne materijale i praktične smjernice koje sudionici mogu odmah primijeniti u svom radu s djecom.

Ovaj stručni susret predstavlja važan iskorak u dugoročnoj edukaciji odgojno-obrazovnih djelatnika u lokalnoj zajednici, jer doprinosi:

- povećanju profesionalnih kompetencija odgojitelja,
- osnaživanju kapaciteta vrtićkog osoblja za inkluzivnu praksu,
- poboljšanju kvalitete svakodnevnog odgojno-pedagoškog okruženja za svu djecu,
- jačanju suradnje između udruge raSTEM u SPEKTRU i obrazovnih institucija.

Analitički osvrt:

Ova aktivnost potvrđuje da udruga raSTEM u SPEKTRU, kroz partnerstva i stručne sadržaje, aktivno doprinosi sistemskoj integraciji znanja o poteškoćama u razvoju u standardne odgojno-obrazovne prakse, čime se dugoročno radi na stvaranju inkluzivnijeg i podržavajućeg okruženja za djecu s poteškoćama i njihove vršnjake.

Suradnja i događaji u sklopu projekta solidarnosti "Iznad spektra" (28.11.2025.)

U suradnji Centar za rehabilitaciju Stančić i Udruge raSTEM u SPEKTRU, 28. studenoga 2025. godine održan je okrugli stol „Iznad spektra – zajedno za uključiviju zajednicu“ u prostoru Udruge raSTEM u SPEKTRU u Dugom Selu. Događaj je organiziran u sklopu projekta solidarnosti Iznad spektra, čiji je temeljni cilj osnaživanje mladih osoba s poremećajem iz spektra autizma (PSA) te njihovo aktivnije i ravnopravnije uključivanje u život lokalne zajednice. Okrugli stol okupio je predstavnike socijalne skrbi, obrazovanja, civilnog sektora, stručnjake, roditelje i druge dionike, s ciljem otvaranja strukturiranog prostora za razmjenu iskustava, stručnih perspektiva i primjera dobre prakse. Multidisciplinarna rasprava bila je usmjerena na prepoznavanje stvarnih potreba mladih osoba s PSA, ali i na sagledavanje njihovih potencijala, sposobnosti i mogućnosti doprinosa zajednici, uz naglasak na važnost međusektorske suradnje. Suradnja između Centra za rehabilitaciju Stančić i Udruge raSTEM u SPEKTRU pokazala se kao komplementarna i strateški vrijedna, jer je spojila institucionalno iskustvo i stručna znanja sustava socijalne skrbi s fleksibilnošću, terenskim uvidom i snažnom roditeljskom perspektivom civilnog društva. Takav model suradnje omogućio je:

- povezivanje teorijskih i praktičnih pristupa radu s osobama s PSA,
- jačanje povjerenja između institucija i udruga,
- stvaranje platforme za umrežavanje i dugoročnu suradnju,
- zajedničko planiranje budućih aktivnosti koje nadilaze pojedinačne projekte.

Za udugu raSTEM u SPEKTRU, ova suradnja dodatno je potvrdila njezinu ulogu relevantnog partnera institucijama, dok je za Centar za rehabilitaciju Stančić otvorila prostor za izravnu povezanost s lokalnom zajednicom i obiteljima korisnika.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, okrugli stol „Iznad spektra – zajedno za uključiviju zajednicu“ predstavlja važan iskorak od teorijskog zagovaranja prema konkretnom međusektorskom dijalogu. Vrijednost događaja ne leži isključivo u razmjeni informacija, već u stvaranju zajedničkog razumijevanja da inkluzija mladih osoba s PSA nije odgovornost jednog sustava, već zajednička odgovornost socijalne skrbi, obrazovanja, civilnog društva i lokalne zajednice. Posebno je važno istaknuti da je fokus rasprave bio usmjeren ne samo na izazove i prepreke, već i na potencijale i resurse mladih osoba s PSA, čime se pomiče dominantni narativ s deficitnog pristupa prema pristupu usmjerenom na snage i mogućnosti. Time se stvaraju temelji za razvoj održivih modela uključivanja, koji mladim osobama s PSA omogućuju aktivno sudjelovanje, a ne pasivnu ulogu korisnika podrške. Zaključno, ova suradnja i održani okrugli stol imaju dugoročnu vrijednost jer su postavili temelje za daljnje zajedničke inicijative, ojačali međusobno razumijevanje dionika i potvrdili da se inkluzivna zajednica gradi kroz otvoreni dijalog, partnerstva i zajedničko djelovanje.

Program “Mali Znanstvenici” – Svemir i posjet DV DIDI Puhovo (27.11.2025.)

Dana 27. studenoga 2025. udruga raSTEM u SPEKTRU ugostila je skupine djece iz **Dječjeg vrtića DIDI – podružnica Puhovo**, u sklopu programa „**Mali Znanstvenici**“, s tematskim fokusom na svemir. Cilj posjeta bio je omogućiti djeci rani i pozitivan susret s prirodnim znanostima kroz iskustveno učenje, igru i istraživanje, u okruženju prilagođenom njihovoj dobi i razvojnim mogućnostima. Radionica je provedena prema jasno strukturiranom modelu, koji uključuje

nekoliko međusobno povezanih faza. U uvodnom dijelu djeca su se, kroz razgovor i vizualne poticaje, upoznala s osnovnim pojmovima vezanim uz svemir, planete i Sunčev sustav. Sadržaj je prilagođen predškolskoj dobi, s naglaskom na poticanje znatiželje i postavljanje pitanja, a ne na usvajanje faktografskih podataka. U kreativnom dijelu radionice djeca su izrađivala raketice koristeći pedagoški neoblikovane materijale, čime su poticane fina motorika, koordinacija ruka–oko, mašta i samostalno izražavanje. Svaka je aktivnost bila osmišljena tako da dijete može sudjelovati vlastitim tempom, bez pritiska na rezultat, uz poticanje osjećaja uspjeha i zadovoljstva. Treći dio radionice obuhvatio je edukativne zadatke povezane s konceptom Escape Science, prilagođene najmlađem uzrastu. Kroz jednostavne problemske zadatke, promatranje i zajedničko rješavanje izazova, djeca su razvijala osnovne kognitivne vještine, logičko razmišljanje i suradnju unutar skupine. Time je koncept Escape Science prilagođen predškolskoj dobi, zadržavajući svoju edukativnu vrijednost uz razigran i djeci blizak pristup. Suradnja udruge raSTEM u SPEKTRU s Dječjim vrtićem DIDI predstavlja primjer kvalitetnog umrežavanja između **institucija odgoja i obrazovanja i organizacija civilnog društva**. Ovakav oblik suradnje doprinosi popularizaciji znanosti od najranije dobi te smanjenju stigmatizacije djece prema prirodnim znanostima, koje se često doživljavaju kao „teške“ ili nedostupne. Djeci se znanost predstavlja kao prostor igre, istraživanja i zajedničkog otkrivanja, čime se postavljaju temelji za dugoročan pozitivan odnos prema učenju i znanstvenom razmišljanju.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, ova aktivnost ima značajnu vrijednost jer pokazuje kako se rano STEM obrazovanje može provoditi inkluzivno, interdisciplinarno i u suradnji različitih dionika, uz istodobno jačanje kompetencija djece i stvaranje pozitivne percepcije znanosti u lokalnoj zajednici.

PROSINAC 2025.

Stručno predavanje za odgojitelje (09.12.2025.)

Dana 9. prosinca 2025. godine u prostoru Gradskog vrtića Dugo Selo održano je stručno predavanje za odgojitelje i djelatnike vrtića pod nazivom „**Svako dijete nosi priču – prepoznavanje i podrška djetetu s teškoćama u razvoju**“, u organizaciji Udruge raSTEM u SPEKTRU uz stručnu potporu edukacijske rehabilitatorice Rozali Sanje Šlogar. Predavanje je osmišljeno kao **praktično-stručni susret** namijenjen osoblju vrtića, s ciljem unapređenja kompetencija u radu s djecom koja pokazuju specifične razvojne potrebe, uključujući djecu s poremećajem iz spektra autizma. Sadržaj predavanja uključivao je:

- prepoznavanje ponašanja i razvoja koji upućuju na teškoće u razvoju,
- strategije prilagodbe odgojno-obrazovnog okruženja, s naglaskom na stvaranje strukturiranog, senzorno sigurnog i predvidivog okruženja,
- komunikacijske i vizualne podrške prilagođene djetetu s teškoćama,
- praktične tehnike interakcije i podrške koje djelatnici mogu primijeniti u svakodnevnom radu.

Kroz predavanje su integrirani **konkretni primjeri iz prakse**, studije slučaja i demonstracije metoda prilagodbe, uz interakciju s polaznicima kroz pitanja i diskusije. Sudionici su imali priliku

razmijeniti iskustva, postaviti pitanja i dobiti praktične smjernice za unapređenje svakodnevne pedagogije i podrške unutar vrtićkog okruženja. Ovaj stručni susret okupio je veći broj odgojitelja i stručnih suradnika Gradskog vrtića Dugo Selo te je potvrda visokog interesa za dodatnim usavršavanjem i prihvaćanjem suvremenih pristupa u inkluzivnom odgoju. Sudionicima je, u skladu s dogovorom, izdana potvrda o odslušanom predavanju, koja predstavlja dokaz o profesionalnom usavršavanju i može biti prepoznata u okruženju vrtića i šire.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, održano predavanje predstavlja **važnu institucionalnu suradnju** između udruge raSTEM u SPEKTRU i odgojno-obrazovnog sustava lokalne zajednice. Posebno je značajno da predavanje, iako organizirano kroz civilnu udrugu, funkcionira kao doprinos sustavnom profesionalnom razvoju djelatnika vrtića, što implicira mogućnost strukturirane, dugoročne integracije inkluzivnih praksi u sve aspekte odgojno-obrazovnog rada. Time se prelazi granica pojedinačnih radionica i prelazi na razinu programskog unapređenja prakse odgojitelja, što ima izravan učinak na kvalitetu inkluzivnog odgoja djece s teškoćama. Ovaj događaj stoga se može čitati ne samo kao jednokratna edukacija, nego kao čin institucionaliziranja znanja i prakse inkluzije unutar sustava ranog odgoja, koji je ključan za osiguravanje dostupne, prilagođene i poticajne podrške svim mališanima, od najranije dobi.

Projekt “Božićna čarolija zajedništva” (14.12. i 21.12.2025.)

Projekt „Božićna čarolija zajedništva“ uspješno je proveden u prosincu 2025. godine kao ciklus inkluzivnih božićnih radionica namijenjenih djeci s poremećajem spektra autizma i djeci urednog razvoja, uz snažan naglasak na kreativno stvaranje, senzorne aktivnosti i poticanje zajedništva. Projekt je realizirala udruga raSTEM u SPEKTRU u suradnji s edukacijskom rehabilitatoricom Rozali Sanjom Šlogar (obrt NaLa), uz podršku volontera i roditelja. Radionice su održane 14. i 20. prosinca 2025. godine u prostoru udruge, u ukupno četiri termina po 90 minuta, s planiranim kapacitetom od 12 djece po radionici (48 djece ukupno). Svi termini bili su unaprijed u potpunosti popunjeni, što jasno ukazuje na velik interes roditelja i djece za ovakvim oblikom inkluzivnih i stručno vođenih aktivnosti. U posljednjem terminu zabilježen je veći broj izostanaka, što je izravno povezano s nepovoljnom zdravstvenom situacijom u zajednici i povećanim brojem oboljelih od sezonskih bolesti, a ne s interesom ili organizacijom projekta. Promatrajući broj prijavi, brzinu popunjavanja kapaciteta i interes javnosti, projekt se može ocijeniti kao izrazito uspješan. Sudionici koji su prisustvovali radionicama, kao i njihovi roditelji, dali su vrlo pozitivne povratne informacije, ističući kvalitetu stručnog vođenja, ugodnu i sigurnu atmosferu te jasnu prilagodbu aktivnosti individualnim potrebama djece. Posebno je naglašena vrijednost toga što su roditelji tijekom radionica dobivali stručno objašnjenje o razvojnim učincima pojedinih aktivnosti (fina motorika, senzorna integracija, pažnja, koncentracija, emocionalna regulacija), što je dodatno osnažilo njihovo razumijevanje i povjerenje u program. Sudionici i roditelji izrazili su jasnu želju za većim brojem ovakvih aktivnosti tijekom godine, što potvrđuje da projekt ne predstavlja jednokratnu blagdansku inicijativu, već odgovor na stvarnu i kontinuiranu potrebu zajednice.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, projekt „Božićna čarolija zajedništva“ pokazao je visoku razinu programske relevantnosti, stručne utemeljenosti i organizacijske učinkovitosti. Inkluzivni model, u kojem djeca s PSA i djeca urednog razvoja sudjeluju zajedno u strukturiranim, senzorno prilagođenim aktivnostima, doprinio je razvoju socijalnih vještina, osjećaja pripadnosti i međusobnog razumijevanja, bez segregacije ili etiketiranja. Posebna vrijednost projekta je u kombinaciji rehabilitacijskog pristupa i prirodnog, blagdansskog konteksta, čime su terapijski i razvojni ciljevi postignuti na nenametljiv, djeci blizak i motivirajući način. Brzina popunjavanja kapaciteta i pozitivne povratne informacije potvrđuju da ovakav model rada ima snažan potencijal za daljnje širenje i ponavljanje, kako u okviru udruge, tako i u suradnji s drugim ustanovama i lokalnim zajednicama. Unatoč smanjenoj realizaciji u posljednjem terminu zbog objektivnih zdravstvenih okolnosti, projekt u cjelini ostvaruje visok stupanj uspješnosti, a iskazani interes sudionika predstavlja čvrst temelj za planiranje kontinuiranih inkluzivnih radionica kao sastavnog dijela redovitog programa udruge raSTEM u SPEKTRU u narednim godinama.

Praćenje kampanje “16 dana aktivizma protiv rodno uvjetovanog nasilja” (22.12.2025.)

Organizirano je zajedničko uključivanje putem ZOOM-a u prostoru udruge, čime je članovima i zainteresiranim građanima osiguran strukturiran pristup javno važnim sadržajima.

Druženje “Luna Park PRIVI” (22.12.2025.)

Provedena je inkluzivna predblagdanska aktivnost za djecu i obitelji uz osigurane vožnje u suradnji s partnerom, s ciljem jačanja dostupnosti sadržaja i pozitivnih iskustava zajednice.

Privremeni izvještaj o donacijama (15.12.2025.)

Istaknute su veće donacije i rast malih donacija kroz aplikaciju (preko 250 pojedinačnih manjih donacija), uz naglasak na stabilizaciju rada udruge i očekivanja za 2026.

Mobilna aplikacija i digitalni razvoj

Tijekom 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU napravila je značajan iskorak u području digitalnog razvoja i inovativnih modela prikupljanja sredstava, pokretanjem mobilne aplikacije „Autism – raSTEM u SPEKTRU“, dostupne na platformi Google Play. Aplikacija omogućuje jednostavno i sigurno doniranje, čime je udruga među rijetkima u Hrvatskoj koja koristi mobilnu tehnologiju kao izravan kanal podrške radu s djecom i osobama iz spektra autizma. Aplikacija je razvijena u suradnji s mladim razvojnim informatičarem, podupirućim članom udruge, koji je volonterski i pro bono izradio tehničko rješenje za potrebe udruge. Ovakav oblik suradnje predstavlja primjer društveno odgovornog djelovanja stručnjaka iz IT sektora, ali i otvorenosti udruge prema suvremenim, agilnim i troškovno učinkovitim rješenjima. Razvoj aplikacije odvijao se u stalnom dijalogu s udrugom, uz jasno definiranu svrhu, a to je omogućiti stabilan, transparentan i globalno dostupan kanal za donacije. Uspostavom aplikacije, udruga je izašla iz okvira lokalnog i nacionalnog prikupljanja sredstava, budući da donacije putem aplikacije dolaze i iz inozemstva, čime se značajno proširuje krug potencijalnih podupiratelja. Aplikacija je time postala ne samo alat za donacije, već i sredstvo vidljivosti rada udruge na međunarodnoj razini. Na temelju dosadašnjeg pozitivnog iskustva, tijekom 2025. godine započeti su razgovori i

dogovori o daljnjem razvoju aplikacije tijekom 2026. godine. Planirani smjer razvoja uključuje nadogradnju aplikacije u edukativno-informativnu platformu, s ciljem pružanja sadržaja koji će roditeljima, stručnjacima i osobama iz spektra autizma omogućiti:

- pristup provjerenim edukativnim materijalima,
- informacije o radionicama, projektima i događanjima udruge,
- praktične smjernice za rad s djecom i osobama u spektru autizma,
- jačanje digitalne podrške obiteljima koje nemaju pristup stručnim sadržajima uživo.

Analitički osvrt:

Analitički gledano, razvoj mobilne aplikacije predstavlja strateški važan iskorak u dugoročnoj održivosti rada udruge raSTEM u SPEKTRU. Digitalni alati omogućuju diversifikaciju izvora financiranja, smanjuju administrativno opterećenje i povećavaju transparentnost, što je ključno za povjerenje donatora i partnera. Istodobno, aplikacija omogućuje udruzi da se prilagodi suvremenim navikama korisnika, koji sve češće koriste mobilne platforme kao primarni kanal informiranja i podrške. Planirana nadogradnja aplikacije u edukativnu platformu dodatno pomiče ulogu udruge iz okvira lokalnog pružatelja aktivnosti prema hibridnom modelu djelovanja, koji kombinira rad u zajednici i digitalnu dostupnost sadržaja. Time se stvaraju preduvjeti za širenje dosega udruge, veću dostupnost znanja roditeljima i stručnjacima te jačanje kapaciteta udruge bez proporcionalnog povećanja troškova. Zaključno, mobilna aplikacija „Autism – raSTEM u SPEKTRU“ nije izolirani tehnički projekt, već temelj budućeg digitalnog razvoja udruge, koji otvara prostor za inovacije, međunarodnu vidljivost i održivo jačanje podrške djeci i osobama iz spektra autizma u godinama koje slijede.

Grupe podrške za roditelje kao kontinuirana aktivnost tijekom cijele godine

Važno je istaknuti da je udruga raSTEM u SPEKTRU od 10. siječnja 2025. godine započela s redovitim tjednim grupama podrške za roditelje djece s poremećajem spektra autizma, koje su se provodile kontinuirano tijekom cijele godine te predstavljaju jednu od temeljnih i najvažnijih aktivnosti udruge.

U prvih šest mjeseci 2025. godine grupe podrške održavale su se u jednom tjednom terminu, dok je nakon ljetne pauze, zbog povećanog interesa i prepoznate potrebe roditelja, uveden dodatni termin, čime su se grupe podrške nastavile provoditi u dva termina tjedno. Ova prilagodba jasno pokazuje sposobnost udruge da pravodobno reagira na potrebe korisnika i razvija aktivnosti u skladu s realnim opterećenjima obitelji.

Grupe podrške osmišljene su kao siguran, podržavajući i nenametljiv prostor u kojem roditelji mogu:

- zatražiti savjet ili konkretnu pomoć,
- podijeliti vlastita iskustva i izazove,
- dobiti emocionalnu podršku,
- ili se jednostavno opustiti u okruženju u kojem su razumijevanje i prihvaćanje polazišna točka.

Roditelji djece s PSA suočavaju se s povećanim razinama stresa, emocionalnog pritiska i svakodnevnih izazova koje većina obitelji ne prolazi, uključujući nerazumijevanje okoline, administrativne prepreke, neujednačenu institucionalnu podršku i stalnu potrebu za prilagodbama. Upravo zato, kontakt s drugim roditeljima koji prolaze slična iskustva ima iznimno važnu ulogu u očuvanju mentalnog zdravlja, jačanju roditeljskog samopouzdanja i osjećaja osobne kompetentnosti.

Kroz grupe podrške vidljivo je jačanje međusobnog povjerenja, osjećaja pripadnosti i solidarnosti, što dugoročno doprinosi stabilnijim obiteljskim odnosima i većoj otpornosti roditelja. Roditelji se postupno osnažuju ne samo kao korisnici, već i kao aktivni sudionici zajednice, što se reflektira i u njihovom uključivanju u druge aktivnosti udruge.

Dodatno, udruga raSTEM u SPEKTRU roditeljima tijekom cijele godine omogućuje da, prema potrebi, zatraže organizaciju psihološke, terapijske ili pravne pomoći, bilo kroz individualne konzultacije, upućivanje prema stručnjacima ili povezivanje s relevantnim institucijama i udrugama. Ova dostupnost podrške u bilo kojem trenutku dodatno potvrđuje ulogu udruge kao točke oslonca i povjerenja za obitelji djece s PSA.

U kontekstu godišnjeg izvještaja, redovite grupe podrške predstavljaju kontinuiranu, niskopražnu i izuzetno vrijednu aktivnost, čiji se učinci ne mjere samo brojem održanih susreta, već dugoročnim pozitivnim utjecajem na dobrobit roditelja, stabilnost obitelji i kvalitetu života djece s poremećajem spektra autizma.

Dodatna podrška obiteljima u blagdanskom razdoblju

Kao nastavak aktivnosti započetih prethodne godine, udruga raSTEM u SPEKTRU i tijekom 2025. godine osigurala je ciljanu materijalnu podršku obiteljima slabijeg imovinskog statusa, s posebnim naglaskom na razdoblje blagdana. Ova aktivnost nadovezuje se na kontinuirani rad s roditeljima kroz grupe podrške, gdje se kroz povjerljiv i neposredan kontakt jasno prepoznaju stvarne životne okolnosti i potrebe pojedinih obitelji.

U blagdanskom razdoblju roditeljima je ponuđena mogućnost nabave osnovnih potrepština, namirnica i prigodnih poklona za djecu, s ciljem smanjenja financijskog i emocionalnog stresa koji je u tom razdoblju posebno izražen. Obitelji djece s poremećajem spektra autizma često su dodatno opterećene troškovima terapija, specijalizirane opreme i prilagodbi, zbog čega blagdani, umjesto vremena opuštanja, mogu predstavljati izvor dodatne zabrinutosti.

Ova podrška nije bila usmjerena isključivo na materijalni aspekt, već je imala i važnu psihosocijalnu komponentu, a roditeljima je poslana jasna poruka da nisu sami, da njihova situacija nije nevidljiva te da zajednica prepoznaje njihove napore i izazove. **Aktivnost je provedena diskretno, s poštovanjem dostojanstva obitelji i u dogovoru s roditeljima, bez javnog isticanja ili stigmatizacije.**

U kontekstu godišnjeg izvještaja, ova mjera dodatne podrške potvrđuje da udruga raSTEM u SPEKTRU ne djeluje isključivo kroz programe i radionice, već pristupa obiteljima cjelovito, uvažavajući i socijalne, emocionalne i egzistencijalne aspekte života. Kontinuitet ove aktivnosti

iz godine u godinu dodatno jača povjerenje roditelja u udrugu i učvršćuje njezinu ulogu kao pouzdanog partnera i oslonca obiteljima djece s poremećajem spektra autizma.

Analiza provedbe i uspješnosti (evaluacija)

1.1. Relevantnost i usklađenost s potrebama zajednice

Aktivnosti su izravno odgovorile na ključne potrebe:

- socijalizacija i pripadnost djece i mladih iz spektra autizma
- jačanje kompetencija odgojno-obrazovnog sustava (edukacije i nastavnici ciklusa)
- dostupni, privlačni STEM sadržaji koji grade motivaciju i kognitivne vještine (Escape Science)
- zagovaranje sustavne podrške (pomoćnici u nastavi; vrtićki upisi)

Zaključak: programski portfelj je funkcionalno integriran i strateški smislen; "inkluzija" nije zasebna aktivnost nego princip ugrađen u više programskih linija.

1.2. Učinkovitost provedbe

- **Kontinuitet i ponovljivost programa „Mali Znanstvenici“**

Mali Znanstvenici je jasno postavljen kao ciklus s promjenjivim temama, a "Mali Znanstvenici" imaju prepoznatljiv godišnji ritam (završetak ciklusa, diplome).

1.3. Spoj edukacije i motivacije „Escape Science“

- Projekt **Escape Science** predstavlja jedan od ključnih programskih iskoraka udruge raSTEM u SPEKTRU u području popularizacije znanosti i STEM obrazovanja kroz inovativne, iskustvene i inkluzivne metode rada s djecom i mladima. Riječ je o edukativnom konceptu koji koristi format Escape Rooma kao strukturirani pedagoški alat, a ne kao zabavni sadržaj sam po sebi. Osmišljen je s ciljem **poticanja interesa za prirodne znanosti**, razvoja **kognitivnih, socijalnih i komunikacijskih vještina** te omogućavanja **inkluzivnog sudjelovanja djece različitih sposobnosti**, uključujući djecu s poremećajem iz spektra autizma i drugom djecom s razvojnim teškoćama. Projekt je u potpunosti prilagodljiv dobi sudionika, njihovim mogućnostima i specifičnim obrazovnim ciljevima. Escape Science aktivnosti provode se u **malim grupama (6–12 sudionika)**, čime se osigurava kvalitetan rad, sigurnost i individualizirani pristup. Sudionici unutar vremenski ograničenog okvira (do 90 minuta) rješavaju niz međusobno povezanih zagonetki i zadataka koji zahtijevaju:
 - primjenu osnovnih znanstvenih principa,
 - logičko i kritičko razmišljanje,
 - timsku suradnju i podjelu uloga,
 - komunikaciju i zajedničko donošenje odluka.

Svaka zagonetka osmišljena je tako da ima **jasnu edukativnu svrhu**, a ne isključivo natjecateljski ili zabavni karakter. Aktivnosti potiču aktivno učenje otkrivanjem („learning by doing“), te omogućuju djeci da znanstvene pojmove povežu s konkretnim situacijama i rješavanjem problema. Projekt Escape Science razvijen je kao **modularni sustav**, što znači da se sadržaj i scenariji prilagođavaju različitim temama i kalendarski značajnim

datumima. Tijekom 2025. godine provedene su ili najavljene Escape Science aktivnosti s temama kao što su:

- **Meteorološka postaja** – razumijevanje vremenskih pojava, mjerenja i klimatskih utjecaja
- **Znanost Plave planete / Planeta Zemlja** – ekologija, obilježavanje Dana voda i Dana planete zemlje, s naglaskom na očuvanje okoliša i održivi razvoj
- **Svemir i spašavanje svemirske postaje** – planeti, Sunčev sustav, tehnologija i istraživanje svemira

Ovakav tematski pristup omogućuje ponovljivost projekta uz stalnu inovaciju sadržaja, ali i jednostavno povezivanje aktivnosti s nastavnim sadržajima, javnim kampanjama i obrazovnim ciljevima. Posebna vrijednost Escape Science projekta jest njegova **izražena inkluzivna komponenta**. Zagonetke i aktivnosti osmišljene su tako da:

- omogućuju sudjelovanje djece različitih sposobnosti,
- smanjuju pritisak natjecanja i naglašavaju suradnju,
- uvažavaju senzorne, komunikacijske i socijalne potrebe djece.

Time Escape Science ne djeluje samo kao STEM program, već i kao **alat socijalne inkluzije**, razvoja samopouzdanja i osjećaja pripadnosti skupini.

1.4. Evaluacija i učinci

Nakon svake provedene aktivnosti provodi se **neformalna evaluacija** kroz opažanje sudionika, povratne informacije roditelja i procjenu edukatora, na temelju koje se sadržaj dodatno prilagođava budućim grupama. Učinci projekta vidljivi su kroz:

- visoku razinu interesa i brz popunjavanje termina,
- ponovljeno sudjelovanje djece u različitim tematskim izdanjima,
- povećanu motivaciju za znanstvene teme,
- razvoj suradničkih i komunikacijskih vještina kod sudionika.

1.5. Analitički značaj projekta Escape Science

Analitički gledano, Escape Science predstavlja **strateški važan program udruge**, jer:

- povezuje inkluziju i STEM bez segregacije,
- stvara prepoznatljiv programski identitet udruge,
- ima potencijal širenja (mobilne verzije, suradnje s vrtićima i školama),
- omogućuje mjerljive ishode u području obrazovanja, socijalizacije i motivacije za učenje.

Projekt Escape Science time nije izolirana aktivnost, već **dugoročno održiv model edukativnog djelovanja**, koji se tijekom 2025. godine jasno profilirao kao jedan od nosivih stupova rada udruge raSTEM u SPEKTRU.

1.6. Javni događaj visokog učinka (02.04.)

Obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu 2. travnja 2025. godine može se jasno identificirati kao javni događaj visokog učinka, temeljem niza mjerljivih, usporedivih i

kvalitativno relevantnih pokazatelja u odnosu na prethodne godine. Prije svega, zabilježen je značajno veći broj posjetitelja u odnosu na ranija obilježavanja, što upućuje na rast prepoznatljivosti događaja, ali i na povećanu razinu povjerenja i interesa šire javnosti za temu autizma. Povećan odaziv rezultat je kombinacije kontinuiranog rada udruge tijekom godine, jasne komunikacije poruka događaja te širenja aktivnosti izvan uskog kruga korisnika.

Posebno važan pokazatelj učinkovitosti jest uključenost obrazovnih institucija, konkretno dječjih vrtića i osnovnih škola, čime je obilježavanje dobilo snažnu odgojno-obrazovnu dimenziju. Sudjelovanje djece predškolske i školske dobi doprinosi dugoročnom učinku senzibilizacije, jer se poruke prihvaćanja, razumijevanja i različitosti prenose već u ranoj dobi, što nadilazi kratkoročni doseg samog događaja.

Dodatni kvalitativni iskorak ostvaren je kroz uključenost nacionalne televizije (Nova TV), čime je događaj prešao lokalne okvire i dobio nacionalnu vidljivost. Medijsko praćenje na nacionalnoj razini omogućilo je širenje poruka događaja prema znatno većem broju građana te pozicioniralo udruhu raSTEM u SPEKTRU kao relevantnog aktera u području autizma i inkluzije u Hrvatskoj, unutar samo dvije godine aktivnog djelovanja.

U odnosu na prethodna obilježavanja, zabilježen je i veći broj sadržajnih aktivnosti unutar samog dana: kreativne i edukativne aktivnosti, javna prezentacija komunikacijskih ploča, izložbeni sadržaji te simbolična središnja aktivnost puštanja balona kao znaka podrške. Raznolikost programa omogućila je uključivanje različitih dobni skupina i interesa, čime je produženo zadržavanje posjetitelja i povećana interakcija sudionika.

Jedan od ključnih pokazatelja zrelosti projekta jest povećan broj roditelja i osoba s poremećajem iz spektra autizma uključenih u organizaciju i provedbu događaja. Time je obilježavanje preraslo model u kojem udruha „organizira za korisnike“, u model zajedničkog stvaranja, gdje roditelji i osobe s PSA aktivno sudjeluju kao organizatori, volonteri i nositelji aktivnosti. Ovaj element predstavlja mjerljiv pomak prema osnaživanju zajednice i stvarnoj participaciji.

Zaključno, učinkovitost ovog javnog događaja potvrđena je kroz:

- veći broj posjetitelja u odnosu na prethodne godine,
- uključivanje vrtića i osnovnih škola,
- nacionalnu medijsku vidljivost,
- povećan broj i raznolikost aktivnosti,
- veći broj roditelja i osoba s PSA uključenih u organizaciju.

Svi navedeni pokazatelji jasno ukazuju da je obilježavanje 02.04.2025. godine ostvarilo visok društveni doseg, snažan javni učinak i mjerljiv napredak u odnosu na prethodna razdoblja, čime se opravdava njegovo pozicioniranje kao jednog od ključnih događaja u godišnjem radu udruge raSTEM u SPEKTRU.

1.7. Financijska i partnerska stabilizacija

Tijekom 2025. godine udruga raSTEM u SPEKTRU ostvarila je značajan iskorak u području financijske i partnerske stabilizacije, što predstavlja jedan od ključnih pokazatelja zrelosti organizacije i održivosti njezina daljnjeg rada. Udruga je dokazala sposobnost privlačenja većih, jednokratnih donacija, ali i izgradnje šire baze manjih, kontinuiranih donatora, čime je smanjen rizik ovisnosti o jednom izvoru financiranja. Posebno se ističe humanitarna donacija trgovačkog lanca KTC i Tvornice ulja Čepin d.d. u iznosu od 4.000,00 EUR, koja je realizirana kroz javno vidljivu kampanju humanitarnog karaktera. Ova donacija ne predstavlja samo financijsku potporu, već i snažnu potvrdu povjerenja velikog gospodarskog subjekta u transparentnost, vjerodostojnost i društveni učinak rada udruge. Uz to, udruga je tijekom godine zaprimila i donaciju tvrtke KONČAR, kao i potporu iz građevinskog sektora, čime se potvrđuje da sve veći broj tvrtki iz različitih gospodarskih grana prepoznaje važnost rada udruge raSTEM u SPEKTRU. Riječ je o važnom pomaku od sporadičnih donacija prema partnerskom odnosu, u kojem tvrtke ne djeluju isključivo kao donatori, već kao društveno odgovorni akteri koji žele biti povezani s inicijativama od stvarnog društvenog značaja. Dodatnu stabilnost osigurala je i razvijena baza mikro-donacija, osobito putem digitalnih kanala, uključujući mobilnu aplikaciju udruge. Velik broj manjih donacija, prikupljenih od građana iz Hrvatske i inozemstva, jasno ukazuje na široku društvenu podršku i rastuću vidljivost udruge izvan lokalnih okvira. Upravo kombinacija većih donacija i mikro-donacija pokazuje da udruga uspješno gradi raznoliki i otporan model financiranja.

Financijska i partnerska stabilizacija udruge raSTEM u SPEKTRU izravno je povezana s kontinuitetom rada, javnom vidljivošću i prepoznatljivošću rezultata. Donatori i partneri sve češće donose odluku o podršci na temelju jasnih pokazatelja društvenog učinka, transparentne komunikacije i konkretnih aktivnosti, a ne isključivo temeljem apela. Rast broja i raznolikosti donatora ukazuje da je udruga prešla fazu inicijalnog djelovanja i ušla u fazu konsolidacije i jačanja institucionalnog povjerenja. To stvara stabilnu osnovu za planiranje višegodišnjih programa, zapošljavanje ili angažiranje stručnjaka te razvoj novih projekata, bez stalne neizvjesnosti oko osnovnih resursa.

Zaključno, financijska i partnerska stabilizacija u 2025. godini pokazuje da je udruga raSTEM u SPEKTRU prepoznata kao relevantan i pouzdan partner u području društveno odgovornog djelovanja, što je izravan rezultat dosadašnjeg rada, profesionalnog pristupa i rastuće vidljivosti u lokalnoj i nacionalnoj zajednici.

1.8. Ishodi (rezultati koji su vidljivi iz provedbe)

Na temelju provedenih aktivnosti tijekom 2025. godine, vidljivi su jasni, mjerljivi i kvalitativni ishodi koji potvrđuju učinkovitost rada udruge raSTEM u SPEKTRU te opravdavaju daljnji razvoj i širenje programa. Ishodi su uočljivi na razini djece i obitelji, stručnjaka i institucija, lokalne zajednice te organizacijskih kapaciteta udruge.

- a. Povećana dostupnost inkluzivnih programa za djecu i obitelji
Provedbom kontinuiranih radionica (Mali Znanstvenici, Escape Science, inkluzivne kreativne i senzorne radionice) omogućeno je redovito sudjelovanje djece s

poremećajem iz spektra autizma i djece urednog razvoja u zajedničkim aktivnostima. Time je smanjena socijalna izolacija djece s PSA, a obiteljima je pružen siguran i podržavajući prostor za sudjelovanje u životu zajednice.

b. Razvoj kompetencija djece kroz iskustveno učenje

Djeca su kroz strukturirane STEM, kreativne i senzorne aktivnosti razvijala:

- kognitivne i istraživačke vještine,
- finu motoriku i senzornu integraciju,
- socijalne i komunikacijske vještine,
- samopouzdanje, ustrajnost i motivaciju za učenje.
- Vidljiv je kontinuitet sudjelovanja djece u programima, kao i povećan interes za nastavak uključivanja u narednim ciklusima.

c. Jačanje roditeljskih kapaciteta i uključenosti

Kroz grupe podrške, edukativne radionice i uključivanje roditelja u organizaciju i provedbu aktivnosti, roditelji su ojačali svoje kompetencije, informiranost i međusobnu povezanost. Posebno je važno istaknuti da su roditelji preuzeli aktivnu ulogu u projektima (npr. obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu, manifestacije lokalne zajednice), čime se postiže dugoročan učinak osnaživanja obitelji.

d. Unaprjeđenje znanja i prakse stručnjaka u sustavu odgoja i obrazovanja

Provedbom stručnih predavanja i edukacija za odgojitelje i učitelje (DV Didi, DV Vrapčić, Gradski vrtić Dugo Selo, osnovne škole) povećane su kompetencije stručnog kadra za rad s djecom s PSA. Izdavanje potvrda o sudjelovanju dodatno je doprinijelo formalnom vrednovanju stručnog usavršavanja i jačanju suradnje s institucijama.

e. Povećana vidljivost i senzibilizacija javnosti

Obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu, medijska praćenja na lokalnoj i nacionalnoj razini te sudjelovanje na javnim manifestacijama rezultirali su povećanom vidljivošću teme autizma. Poseban iskorak ostvaren je uključivanjem obrazovnih institucija i nacionalnih medija, čime su poruke prihvaćanja i razumijevanja doprle do šire javnosti.

f. Jačanje zagovaračke uloge udruge na lokalnoj i nacionalnoj razini

Udruga je prepoznata kao relevantan sugovornik u pitanjima prava djece s PSA i pomoćnika u nastavi. Sudjelovanje u sastancima sa sindikatima, drugim udrugama i roditeljima iz različitih dijelova Hrvatske te pokretanje zajedničkih inicijativa potvrđuju rast utjecaja udruge izvan lokalnih okvira.

g. Financijska i organizacijska stabilizacija udruge

Vidljivi ishodi uključuju uspješno privlačenje većih donatora, rast mikro-donacija putem digitalnih kanala te razvoj partnerskih odnosa s gospodarskim sektorom. To je omogućilo stabilnije planiranje rada, razvoj novih projekata i jačanje organizacijskih kapaciteta.

h. Postavljeni temelji za daljnji razvoj u 2026. godini

Razvoj projekta ISKRA, digitalni razvoj kroz mobilnu aplikaciju i širenje suradnji s institucijama jasno pokazuju da su u 2025. godini postavljeni čvrsti temelji za programski i strateški rast udruge. Ishodi provedbe ne ostaju na razini pojedinačnih

aktivnosti, već se prelijevaju u dugoročne promjene u pristupu inkluziji, podršci obiteljima i zagovaranju prava djece s PSA.

Zaključno, ishodi provedbe tijekom 2025. godine potvrđuju da udruga raSTEM u SPEKTRU ostvaruje konkretan, mjerljiv i društveno relevantan učinak, uz jasan potencijal za daljnje širenje i produblјivanje djelovanja u narednom razdoblju.

1.9. Izazovi u provedbi (prepoznati obrasci)

Analizom provedbe aktivnosti udruge raSTEM u SPEKTRU tijekom 2025. godine uočeni su ponavljajući izazovi i obrasci koji su utjecali na dinamiku, opseg i organizaciju rada. Identificiranje tih izazova važno je kako bi se u budućem razdoblju moglo pravovremeno planirati, prilagoditi modele rada i osigurati veću održivost programa.

- Velik interes korisnika u odnosu na ograničene kapacitete
Jedan od najizraženijih izazova jest kontinuirano veći interes roditelja i djece u odnosu na prostorne, kadrovske i vremenske kapacitete udruge. Brojne aktivnosti (inkluzivne radionice, STEM programi, božićne radionice) bile su unaprijed u potpunosti popunjene, što je s jedne strane pokazatelj relevantnosti programa, ali s druge strane stvara pritisak na organizaciju i ostavlja dio zainteresiranih bez mogućnosti sudjelovanja.
- Ovisnost o vanjskim stručnjacima i ograničenost ljudskih resursa
Provedba kvalitetnih i stručno utemeljenih aktivnosti uvelike ovisi o dostupnosti stručnjaka (edukacijski rehabilitatori, terapeuti, voditelji radionica). Udruga se u velikoj mjeri oslanja na vanjske suradnike i volonterski angažman, što može otežati dugoročno planiranje i kontinuitet programa, osobito u razdobljima povećanog opsega aktivnosti.
- Sezonalnost i vanjski nepredvidivi čimbenici
U provedbi aktivnosti uočen je utjecaj sezonskih čimbenika, poput povećane pojavnosti sezonskih bolesti u zimskim mjesecima, što je dovelo do izostanaka sudionika unatoč velikom interesu i prethodnim prijavama. Ovakvi čimbenici otežavaju potpunu realizaciju planiranih kapaciteta i zahtijevaju fleksibilnost u organizaciji.
- Administrativna i regulatorna opterećenja
Zagovaračke aktivnosti, osobito vezane uz pitanja pomoćnika u nastavi, pokazale su kako administrativni i regulatorni okviri često ne prate stvarne potrebe djece i obitelji. Udruga se suočava s izazovom da, uz redovite programe, značajan dio resursa mora usmjeravati na praćenje propisa, komunikaciju s institucijama i reagiranje na promjene u sustavu.
- Neravnomjerna podrška lokalne zajednice i sustava
Iako je vidljiv rast podrške pojedinih institucija, medija i partnera, podrška sustava i lokalne razine nije uvijek jednako strukturirana ni predvidiva. To stvara nesigurnost u planiranju dugoročnih aktivnosti i otežava institucionalizaciju uspješnih modela rada.
- Opterećenje aktivnih članova i rizik od preopterećenja
Udruga se u velikoj mjeri oslanja na visok angažman manjeg broja iznimno aktivnih članova, roditelja i volontera. Takav model, iako učinkovit u kratkom roku, nosi rizik od

preopterećenja i izgaranja, osobito u razdobljima intenzivnih aktivnosti i javnih događaja.

- Potreba za daljnjom profesionalizacijom i digitalizacijom
Rast obujma rada i vidljivosti udruge otvara potrebu za dodatnom profesionalizacijom organizacije (administracija, koordinacija, komunikacija), kao i za daljnjim razvojem digitalnih alata koji bi rasteretili operativni dio rada.

Zaključno, prepoznati izazovi ne umanjuju uspješnost provedenih aktivnosti, već ukazuju na prirodnu tranziciju udruge iz faze intenzivnog rasta u fazu konsolidacije. Sustavno adresiranje ovih izazova predstavlja ključan preduvjet za održivost, širenje i dugoročni učinak rada udruge raSTEM u SPEKTRU.

Financijski i donatorski okvir

Financijski i donatorski okvir udruge raSTEM u SPEKTRU tijekom 2025. godine obilježen je postupnom stabilizacijom, diversifikacijom izvora financiranja i rastom institucionalnog povjerenja, čime su stvoreni preduvjeti za održivost rada i daljnji razvoj programa. Udruga je financirala svoje aktivnosti kroz kombinaciju javnih sredstava, većih donacija gospodarskih subjekata te kontinuiranih mikro-donacija građana, izbjegavajući ovisnost o jednom izvoru financiranja.

Javna sredstva i natječaji

Udruga je tijekom godine aktivno sudjelovala na javnim natječajima i pozivima za financiranje, pri čemu su ostvareni sljedeći rezultati:

- Grad Dugo Selo – odobrena sredstva u iznosu od 2.000,00 EUR, kao potvrda lokalne institucionalne podrške radu udruge i njezinoj ulozi u zajednici.
- Zagrebačka županija – odobrena sredstva u iznosu od 700,00 EUR za aktivnosti podrške djeci iz spektra autizma i njihovim obiteljima, čime je potvrđena relevantnost rada udruge i na regionalnoj razini.
- HEP – natječaj „Svjetlo na zajedničkom putu“ – odobrena sredstva u iznosu od 3.500,00 EUR, što predstavlja jedan od najznačajnijih financijskih iskoraka u 2025. godini i potvrdu visokog društvenog učinka programa udruge.

Uz ostvarene potpore, udruga se prijavila i na strateški važne nacionalne pozive, čiji se ishodi još očekuju:

- natječaj Ministarstva demografije i useljništva za projekte potpore roditeljstvu, s projektom ISKRA – Informirani, Samopouzdana, Kompetentni Roditelji za Autizam,
- natječaj Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za institucionalnu podršku udrugama, usmjeren na dugoročnu stabilizaciju i profesionalizaciju rada.

Donacije i partnerska potpora

Paralelno s javnim sredstvima, udruga je ostvarila značajnu donatorsku potporu iz gospodarskog sektora, što ukazuje na rast vidljivosti i povjerenja u rad udruge. Posebno se ističu:

- humanitarna donacija trgovačkog lanca KTC i Tvornice ulja Čepin d.d. u iznosu od 4.000,00 EUR,
- donacija tvrtke KONČAR,
- donacije iz građevinskog sektora i drugih privatnih poduzeća.

Ove donacije nadilaze financijsku vrijednost i predstavljaju partnersko priznanje društvenog učinka rada udruge, pri čemu se sve veći broj tvrtki odlučuje podržati projekte usmjerene na inkluziju, podršku obiteljima i djeci s PSA.

Mikro-donacije i digitalni kanali

Dodatni stup financijske stabilnosti čine mikro-donacije građana, osobito putem digitalnih kanala i mobilne aplikacije udruge. Velik broj manjih pojedinačnih donacija, uključujući donacije iz inozemstva, pokazuje široku društvenu podršku i omogućuje financiranje svakodnevnih operativnih troškova te manjih programskih aktivnosti.

Financijski i donatorski okvir u 2025. godini pokazuje da je udruga raSTEM u SPEKTRU ušla u fazu konsolidacije i stabilnog rasta. Kombinacija lokalnih i regionalnih javnih sredstava, nacionalnih i korporativnih natječaja te privatnih i građanskih donacija stvara otporniji i predvidljiviji model financiranja.

Ovakav okvir omogućuje dugoročnije planiranje, razvoj novih programa, jačanje organizacijskih kapaciteta i postupnu profesionalizaciju rada. Istodobno, prijave na nacionalne natječaje i institucionalne potpore jasno pokazuju orijentaciju udruge prema strateškom razvoju i održivosti, čime se postavljaju čvrsti temelji za djelovanje u 2026. godini i nadalje.

Zaključak

Cjelokupni rad udruge raSTEM u SPEKTRU u promatranom razdoblju pokazuje jasan prijelaz iz faze inicijative i rasta u fazu konsolidacije, prepoznatljivosti i strateškog razvoja. Provedene aktivnosti nisu bile izolirani događaji, već međusobno povezani elementi koherentnog programa usmjerenog na djecu i osobe s poremećajem iz spektra autizma, njihove obitelji, stručnjake te širu zajednicu.

Na programskoj razini, udruga je osigurala kontinuitet inkluzivnih, edukativnih i razvojnih aktivnosti, pri čemu su programi poput Mali Znanstvenici, Escape Science, inkluzivne radionice i javni događaji pokazali visoku razinu interesa, redovitu popunjenost i snažan povrat korisnika. Time je potvrđena relevantnost sadržaja, ali i stvarna potreba zajednice za ovakvim oblicima podrške i uključivanja.

Na razini jačanja kapaciteta zajednice, posebno se ističe sustavno ulaganje u edukaciju odgojno-obrazovnih djelatnika, čime je udruga ostvarila učinak koji nadilazi neposredne korisnike i doprinosi dugoročnom poboljšanju inkluzivne prakse u vrtićima i školama. Paralelno s time, roditelji su iz pozicije korisnika postupno preuzimali aktivniju ulogu u organizaciji, zagovaranju i provedbi aktivnosti, što predstavlja važan pomak prema osnaženoj i održivoj zajednici.

Na razini javnog djelovanja i zagovaranja, udruga se jasno profilirala kao relevantan akter u raspravama o pravima djece s PSA, osobito u području pomoćnika u nastavi. Rani javni istupi, pregovori s institucijama i umrežavanje sa sindikatima, drugim udrugama i roditeljima iz različitih dijelova Hrvatske rezultirali su prepoznatljivošću udruge i njezinim uključivanjem u nacionalne procese.

Financijski i organizacijski gledano, ostvaren je vidljiv iskorak prema stabilnosti i održivosti. Kombinacija javnih sredstava, većih donacija gospodarskih subjekata, mikro-donacija građana i digitalnih alata pokazuje da udruga uspješno gradi raznolik i otporan financijski model. Prijave na nacionalne natječaje i razvoj projekta ISKRA dodatno potvrđuju stratešku orijentaciju prema dugoročnom planiranju i profesionalizaciji rada.

Prepoznati izazovi su ograničeni kapaciteti, rastući interes, administrativna opterećenja i potreba za daljnjom profesionalizacijom, što ne umanjuju ostvarene rezultate, već ukazuju na prirodnu fazu sazrijevanja organizacije. Upravo ti izazovi definiraju smjer budućeg razvoja i postavljaju jasne prioritete za naredno razdoblje.

Zaključno, dokumentirani rad udruge raSTEM u SPEKTRU potvrđuje da je riječ o organizaciji koja ostvaruje konkretan, mjerljiv i društveno relevantan učinak, uz jasno postavljene temelje za daljnji rast u 2026. godini. Udruga se profilirala kao pouzdan partner obiteljima, struci, institucijama i donatorima, s jasnom vizijom inkluzivne zajednice u kojoj djeca i osobe s poremećajem iz spektra autizma imaju vidljivo, aktivno i ravnopravno mjesto.

U Dugom Selu 29.12.2025.

Andrea Jurić

